

Дата: 20.01.2023

Урок № 31

Тема: Олесь Гончар. «Модри Камень». Романтична ідея кохання, що перемагає смерть. Образи українського бійця і юної словачки Терези.

**«...життя - це той рейс,
який не повторюється,
і... його треба провести
достойно»**

О.Гончар

Мета: допомогти учням краще засвоїти ідейно-художній зміст твору аналізувати проблематику й образи героїв новели «Модри камінь»;

розвивати вміння аргументовано і грамотно висловлювати власну думку щодо обговорюваних питань; аналізувати порушені автором проблеми; усвідомлювати важливість особистої позиції в житті; виховувати любов до літератури, засуджувати антигуманну політику війни.

Обладнання: портрет О.Гончара, підручник, дидактичний матеріал, презентація новели «Модр камінь»

Матеріали до уроку:

1. Ознаки якого жанру має твір Олесь Гончара «Модри Камень»?
2. Особливості композиції твору «Модри Камень».
3. Розповідь протягом усього твору адресована.

4. У перекладі українською назва твору означає.
5. Зародження чистого кохання між бійцем-розвідником і словацькою дівчиною в сюжеті твору — це...
6. Чому Терезина мати була в траурі?
7. Про що йдеться в уривку: «...уже був мені не такий чужий, як досі»?
8. Що розвідники називали «баяном»?
9. Розмова у творі ведеться від...
10. Укажіть назву квітки, образ якої з'являється в останній частині новели.
11. Який епізод твору є кульмінаційним?
12. Символом перемоги життя над смертю є образ.

Звичайно, як і в кожного письменника, були в О. Гончара злети, були й обережні кроки, зумовлені тією епохою, у якій він творив. Адже тодішній творчий метод – соціалістичний реалізм – дозував працю письменника, вказував, як та про кого й скільки писати, нівелював творчу особистість автора. Творчість О. Гончара не вкладалась у це „прокрустове ложе”, а тому й конфліктував письменник із системою. Тут варто зупинитися на роздумах О. Гончара над книгою свого життя: „Із чого складається моє життя? Всі роки, скільки пам'ятаю, я провів у тяжкій боротьбі, як казковий титан з нелюдською силою, захищав фортецю, ім'я якій – Я, чистота моєї душі. І ця фортеця весь час була в облозі, оточена незліченною кількістю гидотних, мерзотних сил. Я захищався. Я боровся. Душа моя блискотіла, як золото на сонці. Вона була юна, чиста, прекрасна. Та скільки можна витримувати ці тортури? Адже є межа і моїм силам, адже маю я право коли-небудь відпочити, пустивши собі кулю в серце? Не звинувачуйте ж тоді мене ті, хто дивився на мою боротьбу з цікавістю, але ні в чому не хотіли мені допомогти. Я завжди був сам. Де мої зброєносці? ... Я релігійний. Я вірю в Бога. Але тільки диявол, нечистий дух міг так демонічно спотворити, зіпсувати коротке людське життя, наповнити його стражданнями, яких би вистачило для сотень поколінь роду людського” (запис 28 липня 1946р.) [13]. Та, мабуть, найбільш болісним для О. Гончара був період, коли вже в zenіті пошани на нього посипалися доноси в Москву, не забували й свої доморощені „поцінувачі”. Звернемося знову до його щоденника: „Був на розмові у Ш-та, зробив заяву про відставку з посади голови Спілки. Розмова важка. Як з бетоном. Але висловив усе, що накипіло. І за всіх – і за старих, і за молодих. Тепер ждати – з якого боку буде мстивий і злобний удар. Заходив Бажан. У нього теж ночі-кошмари, і настрої – не кращий. І все ж віриться в просвітлінь (запис 29.01.1966.)

Кохання – одне з найглибших і найчарівніших людських почуттів. І приходять воно тоді, коли ми його навіть не очікуємо: чи в мирний світлий день, чи у грізну годину воєнного лихоліття, і залишає свій слід у душі на все життя.

Так і герой новели О. Гончара «Модри Камень» зустрів своє кохання тоді, коли найменше на нього чекав. Голодний, неймовірно стомлений, поранений боєць, переступивши поріг словацької оселі, побачив її, просту словацьку дівчину, і закохався на

все життя. Яким було це почуття, зароджене на війні? Чому герою не давало воно спокою протягом життя? І чому ця печальна історія кохання хвилює нас і зараз?

Про це ми будемо говорити сьогодні на уроці.

1. Загальна характеристика твору.

Автор. Олесь Гончар. Назва твору. «Морди Камень». Рік видання. 1946.

Літературний рід. Епос. Жанр. Новела. Дійові особи. Український солдат-розвідник, Ілля, Тереза, мати Терези, поліцаї.

Тема. Змалювання кохання українського солдата та словацької дівчини Терези, що розквітло всупереч війні.

Ідея. Возвеличення кохання, що перемагає смерть і продовжує жити в пам'яті та мріях закоханого.

Композиція. Твір складається з п'яти розділів і має своєрідну структуру: основна частина – розповідь українського солдата про знайомство зі словацькою дівчиною Терезою та її матір'ю, зародження кохання, загибель

Терези; початок і кінець твору – видіння, марення бійця, розмова з уявним образом Терези.

Проблематика твору. Війна і мир, війна і кохання, життя і смерть, гуманізм і жорстокість, загальнолюдські цінності.

Цитатні характеристики образів твору

- Український солдат – «Свої, – кажу і не чую власного голосу. Третю добу замість води ми їли сніг. – Свої, – хриплю я щосили».

«Я стидався дивитися на твої білі стрункі ноги, але, одвівши погляд, все одно бачив то весь час».

«Тільки тепер я помітив, який подертий на мені був халат».

«Мої руки були мокрі, червоні, незграбні, в брудних бинтах. Бинти нам правили й за рукавиці, котрі ми розгубили, митарствуючи в проклятих скелях».

«З обережності ми за три доби ні разу не розвели вогню...».

«Але головне завдання було виконане, і цієї ночі ми вирішили перебратися до своїх».

«Ти пильно дивилася в вічі, і я виразно чув, як ти входиш до мого серця».

«Померкло, стерлося все, навіть те, що зветься незабутнім першим коханням. Чому ж ця випадкова зустріч, єдиний погляд, єдина ява у великій драмі війни, чому вона не меркне і, відчуваю, ніколи не померкне?».

Тереза

«... Біля столу злякана мати, а ти біля високого ліжка застила в подиві, закриваючи груди розпущеними косами».

«Ти стояла на стільці боса, закриваючи вікна».

«Була ти в білій сукні, і на рукаві чорніла пов'язка».

«Пальці твої були вправні й повні ніжного тепла. Зовсім не боліло, як ти відривала закривавлений бинт».

«Спіть, я стану на варті...».

«Ти йдеш попереду, закутана шаллю, легко перестрибуючи з брили на брилу. Розповідаєш, як краще добратися до млинів, і, скинувши рукавичку, подаєш руку на прощання».

«Тонка рука, вся зіткана з чутливих живчиків, дрібно тремтить і гріє всього мене».

«А вона йде перед ними (поліцаями) і не плаче, тільки раз по раз оглядається».

« Вона мовчки витирає кривавицю з обличчя та все-таки оглядається».

Літературний диктант

1. Вкажіть жанр твору «Модри Камень».
2. Коли відбуваються події у творі?
3. Зі скількох розділів складається твір?
4. З якою метою солдат-розвідник постукав у вікно хатини?
5. Хто жив у хатині?
6. Чому мати злякалася радіо?
7. Чим мати пригостила розвідників ?
8. Кого з персонажів описано в уривку «Ти йдеш попереду, закутана шаллю, легко перестрибуючи з брили на брилу,... розповідаєш, як краще добратися до млинів»?
9. Про кого йдеться у фрагменті: «Від скирти сіна відділяється (він), білий, мов привид. Замерз, лається і пита: «Що там?»»
10. Що побачив на подвір'ї коханої оповідач, коли повернувся після війни у Модри Камень?
11. Що знайшли поліцаї при обшуку у хаті?
12. Вони подумали, що тут були ...

Домашнє завдання.

Підготуватися до контрольної роботи.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.